

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET PETRINA PROTIV HRVATSKE

(Zahtjev br. 31379/10)

PRESUDA

STRASBOURG

13. veljače 2014. godine

Ova će presuda postati konačna pod okolnostima utvrđenim u članku 44., stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Petrina protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

Isabelle Berro-Lefèvre, *predsjednica*,

Mirjana Lazarova Trajkovska,

Julia Laffranque,

Linos-Alexandre Sicilianos,

Erik Møse,

Ksenija Turković,

Dmitry Dedov, *suci*,

i Søren Nielsen, *tajnik Odjela*,

Nakon vijećanja zatvorenog za javnost 21. siječnja 2014.,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena ovog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 31379/10) protiv Republike Hrvatske što ga je 25. svibnja 2010. godine hrvatski državljani g. Stipe Petrina ("podnositelj") podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija").

2. Podnositelja je zastupao g. A. Korljan, odvjetnik iz Zadra. Hrvatsku vladu („Vlada“) zastupala je njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

3. Podnositelj posebice navodi da je u kaznenom postupku osuđen, a da mu nije bilo omogućeno sudjelovanje na glavnoj raspravi.

4. Dana 21. ožujka 2012. o zahtjevu je obaviještena Vlada.

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

5. Podnositelj je rođen 1954. godine i živi u Primoštenu.

6. Dana 31. ožujka 2003. godine Općinsko državno odvjetništvo u Šibeniku podnijelo je optužni prijedlog protiv podnositelja pred Općinskim sudom u Šibeniku zbog pokušaja nanošenja teške tjelesne ozljede.

7. Prva rasprava pred Općinskim sudom u Šibeniku bila je zakazana za 16. ožujka 2006. godine.

8. Na dan rasprave podnositelj je obavijestio Općinski sud u Šibeniku da zbog zdravstvenog stanja ne može pristupiti na raspravu. Dostavio je i medicinsku dokumentaciju u prilog tome.

9. Nekoliko svjedoka također nije došlo na raspravu, a braniteljica je obavijestila sud da više ne zastupa podnositelja. Ročište za glavnu raspravu odgođeno je, a sljedeće je zakazano za 26. travnja 2006. godine.

10. Podnositelj, koji nije bio uredno pozvan, nije se pojavio na raspravi dana 26. travnja 2006. g. Predsjednik sudskog vijeća naložio je da se podnositelja pozove dopisom u kojem je bilo naznačeno da ga njegova braniteljica više ne zastupa i da treba angažirati drugog branitelja, ili će se u protivnom rasprava održati u odsutnosti branitelja.

11. Dana 22. svibnja 2006. podnositelj je obavijestio Općinski sud u Šibeniku da zbog zdravstvenog stanja ne može pristupiti na raspravu. Obrazložio je da određeno vrijeme neće biti dostupan jer se mora podvrći liječenju te je obećao obavijestiti sud o tijeku tog liječenja. Stoga je predložio da se postupak prekine dok ne bude mogao prisustvovati raspravama. Podnositelj je dostavio i popratnu medicinsku dokumentaciju.

12. Na raspravi održanoj 23. svibnja 2006. zamjenik državnog odvjetnika predložio je sudu da odredi medicinsko vještačenje na okolnost sposobnosti podnositelja da sudjeluje u postupku s obzirom na njegovo zdravstveno stanje.

13. Dana 30. svibnja 2006. medicinska vještakinja M.D.G. dostavila je nalaz i mišljenje u kojem je navela da podnositelj boluje od aritmije srca. Dala je mišljenje da podnositelj neće moći sudjelovati na raspravama kroz razdoblje koje je teško predvidjeti. Stoga je predložila da sud ponovno ispita njegovo zdravstveno stanje nakon mjesec dana.

14. Dana 11. kolovoza 2006. Općinski sud u Šibeniku pozvao je podnositelja da dostavi medicinsku dokumentaciju o tijeku liječenja.

15. Podnositelj je udovoljio zahtjevu te je dostavio dokumentaciju dana 16. kolovoza 2006. Općinski sud u Šibeniku nakon toga odredio je novo medicinsko vještačenje.

16. Dana 13. rujna 2006. medicinska vještakinja M.D.G. dostavila je novi nalaz i mišljenje, ističući da se zdravstveno stanje podnositelja unatoč liječenju nije stabiliziralo i da on ne može sudjelovati na raspravi. Ponovila je kako nije moguće točno predvidjeti vremensko razdoblje kroz koje on neće moći sudjelovati u postupku te je predložila da se njegovo zdravstveno stanje ponovno ocijeni u odgovarajućim vremenskim razmacima.

17. Dana 13. ožujka 2007. godine određeno je novo medicinsko vještačenje po sudskomedicinskom vještaku, kardiologu i psihijatru.

18. Dana 15. travnja 2007. godine medicinski vještaci, M.D.G., D.M. i D.B., dostavili su zajednički nalaz i mišljenje. Utvrdili su da podnositelj ne može sudjelovati u raspravi te da snažan okidač, poput stresa, može dovesti do srčanog udara s mogućim smrtnim ishodom.

19. Dana 23. travnja 2007. godine Općinski sud u Šibeniku odredio je novo medicinsko vještačenje po vještacima M.D.G., D.M. i D.B.

20. Medicinski su vještaci dostavili svoj nalaz i mišljenje dana 19. lipnja 2007. godine, u kojem su naveli:

“... i dalje smatramo da bi sudjelovanje optuženika na raspravi predstavljalo čimbenik rizika koji može (ali ne mora) dovesti do srčanog udara, a kako će se to dalje razvijati teško je predvidjeti, što Stipu Petrinu teoretski čini nesposobnim za sudjelovanje na raspravi.

Međutim, smatramo da bi njegovo sudjelovanje na raspravi bilo moguće samo u prisutnosti liječnika, i to medicinskog tima opremljenog za hitnu intervenciju u slučaju srčanog udara tijekom suđenja.”

21. Općinski sud u Šibeniku zakazao je raspravu za 20. studenog 2007. godine. Na raspravu je pozvao podnositelja, njegovu braniteljicu, B.B., koju je podnositelj angažirao 11. listopada 2007. godine te kardiologa A.S.

22. Na raspravi održanoj 20. studenog 2007. godine Općinski sud u Šibeniku zabilježio je da ga je braniteljica podnositelja dana 19. studenog 2007. godine obavijestila kako ne može pristupiti na raspravu jer je na porodiljnom dopustu. Podnositelj nije bio uredno pozvan i nije pristupio na raspravu. Kardiolog A.S. nije pristupio na raspravu, niti je ispričao svoj nedolazak. Rasprava je odgođena, a sljedeća je zakazana za 19. prosinca 2007. godine.

23. Dana 13. prosinca 2007. godine podnositelj je obavijestio Općinski sud u Šibeniku da zbog svog zdravstvenog stanja ne može pristupiti na raspravu zakazanu za 19. prosinca 2007. godine. Pozvao se na nalaz i mišljenje medicinskih vještaka od 19. lipnja 2007.

24. Dana 19. prosinca 2007., Općinski sud u Šibeniku, pozivajući se na članak 10. Zakona o kaznenom postupku (vidi stavak 34. u nastavku), odbio je prijedlog podnositelja za odgodom rasprave smatrajući da isti predstavlja zlouporabu postupka, jer je pozivanjem kardiologa A.S. na raspravu osigurana potrebna medicinska podrška. Sud je smatrao da podnositelj pokušava odugovlačiti postupak. Također je utvrdio da je prema njemu dostupnim informacijama podnositelj sudjelovao u nizu drugih sudskih postupaka u svojstvu tužitelja i privatnog tužitelja.

25. Istoga dana Općinski sud u Šibeniku održao je raspravu na kojoj se podnositelj nije pojavio i na koje njegova braniteljica nije bila pozvana. Kardiolog A.S. ponovno nije pristupio na raspravu, niti je ispričao svoj nedolazak. Rasprava je održana u prisutnosti zamjenika državnog odvjetnika i punomoćnika oštećenika. Nakon rasprave, na kojoj je sud ispitivao dokaze i pisane zapisnike o usmenim iskazima svjedoka, sud je podnositelja proglasio krivim za djelo koje mu je stavljeno na teret i osudio ga na uvjetnu kaznu zatvora u trajanju od četiri mjeseca uz rok kušnje od godinu dana.

26. Dana 27. lipnja 2008. godine podnositelj je protiv presude podnio žalbu Županijskom sudu u Šibeniku zbog održavanja rasprave u njegovoj odsutnosti. Podnositelj je prigovorio da nije bio u mogućnosti pristupiti na raspravu zbog svog zdravstvenog stanja i da je utvrđenje suda o njegovom sudjelovanju u nizu drugih sudskih predmeta bilo nepotkrijepljeno i

netočno, jer iako je bio stranka u drugim postupcima, nikada nije sudjelovao na raspravama.

27. Dana 17. i 18. srpnja 2008. godine podnositelj je Županijskom sudu u Šibeniku dostavio dodatne žalbene podneske kojima je od tog suda zatražio da ukine prvostupanjsku odluku i predmet vrati na ponovno suđenje. Ponovio je da je rasprava od 19. prosinca 2007. godine održana u njegovoj odsutnosti, iako nije mogao prisustvovati raspravi zbog svog zdravstvenog stanja. Također je prigovorio kako na raspravi nije bila osigurana potrebna medicinska pomoć, jer medicinski tim nikad nije pozvan, a kardiolog A.S. u dva navrata nije pristupio na raspravu. Štoviše, obrana nikad nije bila obaviještena da će biti osiguran medicinski tim za podršku i ako je sud smatrao da podnositelj zlorabi svoja procesna prava, trebao je osigurati da na raspravi bude njegova braniteljica.

28. Tijekom žalbenog postupka, Županijsko državno odvjetništvo u Šibeniku, koje je zastupalo optužbu u žalbenom postupku, predložilo je Županijskom sudu u Šibeniku da usvoji žalbu i odredi ponovno suđenje.

29. Dana 10. listopada 2008. godine Županijski sud u Šibeniku, na zatvorenoj sjednici i bez održavanja rasprave, odbio je sve žalbene navode i potvrdio prvostupanjsku presudu. Taj je sud utvrdio da je podnositelj zlorabio svoja procesna prava i da je samo nastojao odugovlačiti s postupkom.

30. Dana 10. veljače 2009. godine podnositelj je podnio ustavnu tužbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske, navodeći da je rasprava pred prvostupanjskim sudom održana u njegovoj odsutnosti.

31. Dana 29. travnja 2010. godine Ustavni sud Republike Hrvatske odbacio je ustavnu tužbu podnositelja kao nedopuštenu zbog njezine očite neosnovanosti.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

A. Ustav Republike Hrvatske

32. Mjerodavna odredba Ustava Republike Hrvatske, „Narodne novine“, br. 56/1990, 135/1997, 8/1998, 113/2000, 124/2000, 28/2001, 41/2001, 55/2001, 76/2010, 85/2010) glasi:

Članak 29.

„Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama, ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela.

U slučaju sumnje ili optužbe zbog kažnjivog djela osumnjičenik, okrivljenik ili optuženik ima pravo:

– da mu se sudi u njegovoj nazočnosti, ukoliko je dostupan sudu...“

B. Kazneni zakon

33. Mjerodavne odredbe Kaznenog zakona, „Narodne novine“, br: 110/1997, 27/1998, 50/2000, 129/2000, 51/2001 glase:

Članak 98.

„(1) Tko drugoga teško tjelesno ozlijedi ili mu teško naruši zdravlje, kaznit će se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.

...

(4) Za pokušaj kaznenog djela iz stavka 1. ovoga članka počinitelj će se kazniti.“

C. Zakon o kaznenom postupku

34. Mjerodavnim odredbama Zakona o kaznenom postupku koji je u to vrijeme bio na snazi, „Narodne novine“, br. 110/1997, 27/1998, 58/1999, 112/1999, 58/2002, 143/2002, 63/2002, 62/2003 i 115/2006) propisano je:

Članak 10.

“...

(2) Sud je dužan postupak provesti bez odugovlačenja i onemogućiti svaku zlouporabu prava što pripadaju sudionicima u postupku.

(3) Stranci, branitelju, oštećeniku, opunomoćeniku ili zakonskom zastupniku koji u kaznenom postupku očigledno odugovlače kazneni postupak ili na drugi način zloupotrebljavaju pravo iz ovoga Zakona sud će rješenjem uskratiti pravo na tu radnju. Žalba ne odgađa izvršenje rješenja.

(4) U slučaju iz stavka 3. ovoga članka na prijedlog istražnog suca ili predsjednika vijeća, predsjednik suda postaviti će okrivljeniku i branitelja po službenoj dužnosti.

Glava XXVI.

SKRAĆENI POSTUPAK

Članak 430.

U postupku pred općinskim sudom za kaznena djela za koja je kao glavna kazna propisana novčana kazna ili zatvor do pet godina primjenjivat će se odredbe članka 431. do 445. ovoga Zakona, a ako u tim odredbama nije što posebno propisano, primjenjivat će se ostale odredbe ovoga Zakona.

Članak 438.

(1) Sudac (predsjednik vijeća ili sudac pojedinac) poziva na glavnu raspravu okrivljenika i njegova branitelja, oštećenika i njegovog punomoćnika, svjedoke, vještake i tumača, a prema potrebi pribavit će i [dokazne] predmete koji trebaju poslužiti za utvrđivanje činjenica na glavnoj raspravi.

(2) ... U pozivu će se okrivljenik upozoriti da će se glavna rasprava održati i u njegovoj odsutnosti ako za to postoje zakonski uvjeti (članak 441. stavak 3.). ...

Članak 441.

...

(3) Ako okrivljenik ne dođe na glavnu raspravu, iako je uredno pozvan ili mu se poziv nije mogao uručiti zbog neprijavlivanja sudu promjene adrese ili boravišta, sud može odlučiti da se glavna rasprava održi i u njegovoj odsutnosti, uz uvjet da njegova nazočnost nije nužna i da je prije toga bio ispitan te da se izjasnio o optužbi.“

35. Mjerodavnim odredbama izmijenjenog i dopunjenog Zakona o kaznenom postupku „Narodne novine“, br. 152/2008, 76/2009, 80/2011, 121/2011, 91/2012, 143/2012 propisano je:

Članak 502.

“...

(2) Odredbe o obnovi kaznenog postupka će se primijeniti i u slučaju kada je podnesen zahtjev za izmjenu pravomoćne sudske odluke na temelju konačne presude Europskog suda za ljudska prava kojom je u odnosu na okrivljenika utvrđena povreda prava i sloboda iz Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

(3) Zahtjev za obnovom postupka na temelju konačne presude Europskog suda za ljudska prava može se podnijeti u roku od trideset dana od datuma konačnosti presude Europskog suda za ljudska prava.

Članak 574.

...

(2) Ako je do stupanja na snagu ovog Zakona donesena kakva odluka protiv koje je po odredbama zakona po kojem je postupak vođen dopušten pravni lijek ili još teče rok za podnošenje pravnog lijeka, ili je pravni lijek podnesen, ali o njemu još nije odlučeno, u tom postupku primijenit će se odredbe zakona po kojem je donesena odluka, osim ako ovim Zakonom nije drukčije propisano.

(3) Odredbe članka 497. – 508. ovog Zakona na odgovarajući način će se primjenjivati i u postupcima povodom zahtjeva za obnovu kaznenog postupka podnesenima po odredbama Zakona o kaznenom postupku (»Narodne novine«, br. 110/1997, 27/1998, 58/1999, 112/1999, 58/2002, 143/2002, 62/2003, i 115/2006).”

PRAVO**I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. KONVENCIJE**

36. Podnositelj navodi da je osuđen u kaznenom postupku, a da mu nije bilo omogućeno sudjelovanje na glavnoj raspravi. Poziva se na članak 6. Konvencije koji u mjerodavnom dijelu glasi kako slijedi:

“1. U slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega ... svatko ima pravo da sud pravično ... ispita njegov slučaj...”

...

3. Svatko optužen za kazneno djelo ima najmanje sljedeća prava:

c) da se brani sam ili uz branitelja po vlastitom izboru, a ako nema dovoljno sredstava za platiti branitelja, ima pravo na besplatnog branitelja, kada to nalažu interesi pravde; ...“

A. Dopuštenost

37. Sud primjećuje da zahtjev podnositelja nije očito neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. (a) Konvencije. Primjećuje i da nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

1. Tvrđnje stranaka

38. Podnositelj ističe da je u nalazima i mišljenjima medicinskih vještaka izrađenih tijekom postupka jasno naznačeno da nije bio u mogućnosti sudjelovati na raspravi zbog svojeg zdravstvenog stanja. Njegov dolazak na sud bio je moguć samo pod uvjetom da Općinski sud u Šibeniku osigura prisutnost medicinskog tima na raspravi, što sud nije učinio. Pozvao je liječnika A.S., koji ne samo da se nikada nije pojavio na raspravi, već bi njegova prisutnost u bilo kojem slučaju bila nedovoljna za ispunjavanje uvjeta utvrđenih nalazima i mišljenjima vještaka. Stoga, prema mišljenju podnositelja, puko pozivanje liječnika A.S. nije zadovoljilo uvjet učinkovite medicinske skrbi koja je morala biti dostupna na raspravama. Štoviše, nije postojao opravdan razlog za održavanje rasprave u odsutnosti njegova branitelja. U pogledu pozivanja domaćeg suda na činjenicu da je istovremeno sudjelovao u drugim postupcima, podnositelj je ustvrdio da pored činjenice da je točno da je bio stranka u nekoliko postupaka, on nije prisustvovao sudskim raspravama u tim predmetima i uvijek ga je zastupao odvjetnik.

39. Vlada tvrdi da je podnositelj imao sve mogućnosti za sudjelovanje na raspravama. On i njegova braniteljica uredno su pozivani na sudske rasprave, a Općinski sud u Šibeniku osigurao je prisutnost liječnika, kako je to bilo zatraženo u nalazima i mišljenjima medicinskih vještaka. Stoga nije postojao razlog da podnositelj ne dođe. Vlada ističe kako su medicinski vještaci naveli da podnositelj ima zdravstvene poteškoće privremene prirode i da nije trajno nesposoban prisustvovati sudskim raspravama. U nalazu i mišljenju od 19. lipnja 2007. godine stoga je ukazano da podnositelj može prisustvovati sudskim raspravama uz uvjet da je dostupna potrebna medicinska pomoć. Prema mišljenju Vlade, na domaćim je sudovima bilo da procijene postoji li opravdani razlog zbog kojeg podnositelj ne prisustvuje raspravama i u skladu s time poduzmu potrebne mjere u skladu s mjerodavnim domaćim pravom, po kojemu je, imajući u vidu da je postupak

protiv podnositelja vođen prema pravilima skraćenog postupka, sudu dozvoljeno održavanje rasprava u njegovoj odsutnosti. Posebice, sud je postupak morao voditi učinkovito i spriječiti bilo koji oblik neopravdane opstrukcije postupka. Stoga je imao mogućnost odbiti prijedlog za odgodu rasprave, osobito u slučaju kada su okolnosti upućivale da podnositelj nema namjeru pristupiti na raspravu. Vlada smatra da je podnositelj pokušao odugovlačiti postupak kako bi doveo do zastare kaznenog progona. U pogledu činjenice da braniteljica podnositelja B.B. nije bila pozvana na raspravu dana 19. prosinca 2007. godine, Vlada ističe da je podnositelj angažirao braniteljicu u vrijeme kada je bilo očito da ona neće moći prisustvovati raspravama jer je bila na roditeljskom dopustu i stoga smatra da nije bilo razloga da je sud poziva na raspravu. Konačno, Vlada ističe da je kazneni postupak protiv podnositelja u svojoj cjelini bio pošten.

2. Ocjena Suda

(a) Opća načela

40. Sud će ispitati zahtjev u skladu s odredbama članka 6. stavaka 1. i 3. uzetih zajedno, koje se smatraju posebnim vidovima prava na pošteno suđenje (vidi, na primjer, predmet *Krombach protiv Francuske*, br. 29731/96, stavak 82., ECHR 2001-II).

41. Sud na početku primjećuje da postoji razlika između ovog predmeta i slučajeva kada podnositelji nisu bili obaviješteni da se protiv njih vode kazneni postupci te su suđeni u odsutnosti (vidi predmet *Goddi protiv Italije*, 9. travanj 1984., Serija A br. 76; predmet *Colozza protiv Italije*, 12. veljače 1985., Serija A br. 89; i predmet *Sejdovic protiv Italije* [VV], br. 56581/00, ECHR 2006-II); ili u kojima se podnositelj sakrivao i nastojao izbjeći suđenje (vidi predmet *Medenica protiv Švicarske*, br. 20491/92, ECHR 2001-VI); kao i slučajeva kod kojih je podnositeljima dostavljena obavijest o datumu ročišta, ali su oni odlučili ne pristupiti te su kasnije prigovarali učinkovitosti svog zastupanja na ročištu (vidi predmet *Poitrinol protiv Francuske*, 23. studeni 1993., stavak 32., Serija A br. 277-A; predmet *Lala protiv Nizozemske*, 22. rujna 1994., stavak 30., Serija A br. 297-A; predmet *Pelladoah protiv Nizozemske*, 22. rujna 1994., stavak 37., Serija A br. 297-B; i predmet *Van Geyselghem protiv Belgije* [VV], br. 26103/95, stavak 28., ECHR 1999-I).

42. U svjetlu tvrdnji domaćih tijela (vidi stavke 24., 25. i 29. u prethodnome tekstu) koje je Vlada navela, Sud smatra da situacija u ovom predmetu u određenoj mjeri ima sličnosti sa situacijom koju je Sud razmotrio u predmetima *Ananyev i Idalov*, u kojima su podnositelji bili spriječeni sudjelovati u suđenju zbog svojeg neprimjerenog ponašanja (vidi, *mutatis mutandis*, predmet *Ananyev protiv Rusije*, br. 20292/04, stavak 43., 30. srpnja 2009., i predmet *Idalov protiv Rusije* [VV], br. 5826/03, stavak 175., 22. svibnja 2012.).

43. U predmetu *Idalov* Sud je ponovio da unatoč činjenici što je od najveće važnosti da okrivljenik u kaznenom postupku bude prisutan na svom suđenju, postupci održani u odsutnosti optuženika nisu uvijek nespojivi s Konvencijom, ako predmetna osoba kasnije može od suda pred kojim je bila suđena ishoditi ponovno utvrđivanje osnovanosti optužnice, kako u pogledu prava, tako i činjenica (vidi predmet *Idalov*, citiran u prethodnom tekstu, stavak 170.).

44. Postupak se u svojoj cjelini može smatrati poštenim ako je okrivljeniku bilo omogućeno podnošenje žalbe protiv presude kojom je osuđen u odsutnosti te ako je imao pravo na saslušanje pred žalbenim sudom, koje je za posljedicu imalo mogućnost ponovnog faktičnog i pravnog utvrđivanja optužnice (vidi predmet *Jones protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (odl.), br. 30900/02, 9. rujna 2003.).

45. Članak 6. Konvencije ni slovom, niti svojim duhom ne sprječava osobu da se vlastitom voljom, bilo izričito ili prešutno, odrekne prava jamstva na pošteno suđenje. Međutim, da bi proizvodilo učinke za potrebe Konvencije, odricanje od prava na sudjelovanje u suđenju mora biti nedvosmisleno i mora biti praćeno minimalnim jamstvima koja su razmjerna njegovoj važnosti. Nadalje, ne smije biti protivno bilo kojem bitnom javnom interesu. Ipak, prije nego što se može reći da se optuženik svojim ponašanjem implicitno odrekao važnog prava iz članka 6. Konvencije, potrebno je dokazati da je mogao razumno predvidjeti posljedice svojeg postupanja na ovaj način (vidi predmet *Idalov*, citiran u prethodnom tekstu, stavci 172.-173.).

46. Konvencija ostavlja državama ugovornicama široka diskrecijska prava u pogledu izbora sredstava osiguranja da su njihovi pravni sustavi usklađeni sa zahtjevima članka 6. Zadatak je Suda utvrditi jesu li ispunjeni standardi koji se zahtijevaju prema članku 6. Posebice, potrebno je dokazati da su procesna sredstva koja domaće pravo i praksa nude učinkovita u slučajevima kada se osoba optužena za počinjenje kaznenog djela nije odrekla svog prava na sudjelovanje i obranu, niti je nastojala izbjeći suđenje (ibid., stavak 174.).

47. Iako ono nije apsolutno, pravo svake osobe optužene za kazneno djelo da ima učinkovitu obranu branitelja, koji mu se po potrebi dodjeljuje po službenoj dužnosti, jedno je od temeljnih značajki poštenog suđenja (vidi predmet *Poitrimol*, citiran u prethodnom tekstu, stavak 34.). Osoba koja je optužena za kazneno djelo ne gubi ovo pravo samo zbog toga što nije bila prisutna na suđenju (vidi predmet *Mariani protiv Francuske*, br. 43640/98, stavak 40., 31. ožujka 2005.). Od najveće je važnosti za pravičnost kaznenog sustava da optuženik ima odgovarajuću obranu, kako na prvom stupnju, tako i u žalbenom postupku (vidi predmet *Ananyev*, citiran u prethodnom tekstu, stavak 41.).

(b) Primjena ovih načela na ovaj predmet

48. U ovom je predmetu suđenje održano u odsutnosti podnositelja jer je sud utvrdio da je njegovo nepristupanje raspravi predstavljalo zlouporabu i stoga je odbio odgoditi raspravu. Istovremeno, podnositelj tvrdi da nije mogao prisustvovati raspravi zbog svog zdravstvenog stanja.

49. Sud primjećuje da je podnositelj, pozivajući se na svoje zdravstveno stanje, predložio sudu da prekine postupak do okončanja njegova liječenja, kako bi se osobno mogao pojaviti na suđenju (vidi stavak 11. u prethodnome tekstu). Tvrdnjama podnositelja išla su u prilog tri nalaza i mišljenja medicinskih vještaka, i to od 30. svibnja 2006., 13. rujna 2006. i 15. travnja 2007., koja su zaključno navela da podnositelj ne može osobno prisustvovati raspravama, jer boluje od aritmije srca i da okidač, poput stresa, može dovesti do akutnog srčanog udara (vidi stavke 13., 16. i 18. u prethodnom tekstu).

50. Na temelju ovih nalaza i mišljenja sud je odgodio nekoliko rasprava te je dana 23. travnja 2007. odredio novo medicinsko vještačenje. Ovim je vještačenjem ukazano kako postoji mogućnost da podnositelj bude prisutan na raspravi, ali samo ako bude dostupna medicinska pomoć (vidi stavak 20. u prethodnom tekstu).

51. Sud je nakon toga pozivao liječnika A.S., i to na rasprave održana 20. studenog i 19. prosinca 2007. godine. Iako sud nije obavijestio podnositelja da je na raspravu pozvao liječnika te iako se liječnik A.S. nije pojavio na raspravama, a da nije naveo razloge svoga nedolaska (vidi stavke 22. i 25. u prethodnom tekstu), sud je utvrdio da nedolazak podnositelja na raspravu dana 19. prosinca 2007. godine predstavlja zlouporabu. Smatrao je da je nedolazak podnositelja neopravdan jer se on, unatoč tome što je bila osigurana liječnička pomoć, nije pojavio na raspravi, a istovremeno je sudjelovao u drugim sudskim postupcima (vidi stavak 24. u prethodnom tekstu). Stoga je održao raspravu u njegovoj odsutnosti i osudio ga po optužbama za pokušaj teške tjelesne ozljede (vidi stavak 25. u prethodnom tekstu).

52. Sud je već presudio da je za pravilno suđenje nužno da se u sudnici poštuju dostojanstvo, red i pristojnost, kao obilježja sudskog postupka. Očigledna nepoštivanja osnovnih standarda pristojnog ponašanja od strane okrivljenika ne mogu se, niti se trebaju tolerirati (vidi predmet *Ananyev*, citiran u prethodnom tekstu, stavak 44.; i predmet *Idalov*, citiran u prethodnom tekstu, stavak 176.). U ovom predmetu Sud ne nalazi takvo očigledno nepoštivanje pravilnog suđenja od strane podnositelja zahtjeva.

53. U tom pogledu Sud primjećuje da su medicinski vještaci naveli kako se podnositelj može pojaviti na suđenju bez opasnosti po svoj život, ako sud osigura odgovarajuću liječničku pomoć na raspravi. Sud stoga smatra, primjećujući da države potpisnice moraju pokazati revnost kako bi osigurale da se prava zajamčena člankom 6. uživaju na učinkovit način (vidi predmet *Colozza*, citiran u prethodnom tekstu, stavak 28.), da puko pozivanje

liječnika na suđenje nije ispunilo ovaj zahtjev, koji je bio nužan za učinkovito sudjelovanje podnositelja u suđenju. Čak i ako se stavi po strani činjenica da nije bio osiguran medicinski tim kako je to bilo navedeno u nalazu i mišljenju vještaka, liječnik koji je pozvan na raspravu nije ujedno i došao na sud, niti je ispričao svoj nedolazak.

54. Štoviše, kako je podnositelj istaknuo u svojoj žalbi (vidi stavak 27. u prethodnom tekstu), on nikada nije bio obaviješten o tome da je na suđenje pozvan liječnik, tako da njegovo oslanjanje na nalaz i mišljenje medicinskih vještaka, u kojem je bilo naveden da je njegovo prisustvovanje na sudu moguće samo u prisutnosti medicinskog tima, ni na koji način nije moglo značiti da se odrekao svog prava na obranu i pojavljivanje pred sudom (vidi, *mutatis mutandis*, *Zana protiv Turske*, 25. studeni 1997., stavak 70., *Izvješća o presudama i odlukama 1997-VII*).

55. Sud također primjećuje kako je tvrdnja suda da je podnositelj sudjelovao u nekoliko drugih postupaka nepotkrijepljena. Taj sud nije uputio na točno određene postupke ili na datume ili okolnosti u kojima su se održale rasprave u tim postupcima, niti je Vlada pružila bilo kakav dokaz Sudu da je podnositelj sudjelovao u nekom drugom postupku. U takvim okolnostima, navodi podnositelja istaknuti pred domaćim tijelima i pred Sudom (vidi stavke 26. i 38. u prethodnom tekstu) da je bio stranka u nekoliko postupaka, ali da nije sudjelovao u suđenju ne ukazuju se neozbiljnim i neuvjerljivim.

56. U svakom slučaju, Sud primjećuje da unatoč tome što je raspravni sud smatrao kako je podnositelj zlorabio svoja prava nedolaskom na raspravu, te uzimajući u obzir da je braniteljica podnositelja obavijestila sud da više ne može zastupati podnositelja (vidi stavak 22. u prethodnom tekstu), sud je bio dužan, prema mjerodavnom domaćem pravu (vidi stavak 34. u prethodnom tekstu; članak 10., stavak 4. Zakona o kaznenom postupku), odrediti podnositelju branitelja po službenoj dužnosti da ga zastupa u postupku. Zakonom je ovdje jasno utvrđeno da osoba koja je optužena za kazneno djelo ne gubi pravo na branitelja samo zato što nije bila prisutna na suđenju (vidi predmet *Sejdovic*, citiran u prethodnom tekstu, stavak 91.). Međutim, sud podnositelju nije osigurao branitelja, što je značilo da je izostankom s rasprave podnositelj bio spriječen u korištenju svojih prava da bude prisutan na suđenju i da ga učinkovito zastupa branitelj, čime je narušeno načelo jednakosti oružja (usporedi s predmetom *Ananyev*, citirano u prethodnom tekstu, stavak 46.).

57. Sud sada mora utvrditi je li žalbeni sud otklonio povredu podnositeljeva prava na sudjelovanje u suđenju u prvostupanjskom postupku (vidi predmet *Idalov*, citiran u prethodnom tekstu, stavak 179.).

58. Sud primjećuje da se nadležnost žalbenih sudova u Hrvatskoj proteže kako na pravna, tako i na činjenična pitanja. Županijski sud u Šibeniku imao je ovlasti preispitati predmet na vlastitoj raspravi i uzeti u obzir sve argumente stranaka (za više detalja o sustavu žalbenih sudova u

Hrvatskoj, vidi predmet *Zahirović protiv Hrvatske*, br. 58590/11, stavci 58.-60., 25. travnja 2013.). Međutim, podnositelj i njegova braniteljica nisu mogli sudjelovati u raspravi (vidi stavak 29. u prethodnom tekstu) i time je žalbeni sud propustio ispraviti nedostatke koje je prvostupanjski sud učinio u postupku. U takvim okolnostima, jedini mogući način otklanjanja nedostataka prvostupanjskog postupka bio je taj da žalbeni sud ukine presudu u cijelosti i predmet vrati na ponovno suđenje. Kako to nije učinio, žalbeni je sud propustio ispraviti povredu podnositeljeva prava na pošteno suđenje (vidi predmet *Idalov*, citiran u prethodnom tekstu, stavak 180.).

59. U skladu s tim, Sud nalazi da je došlo do povrede članka 6., stavaka 1. i 3.(c) Konvencije.

II. OSTALE NAVODNE POVREDE KONVENCIJE

60. Konačno, podnositelj prigovara, pozivajući se na članak 6., stavke 3.(a), (b), (c) i (d), te članak 14. Konvencije da nije bio pravilno obaviješten o optužbi, da ga nije zastupao branitelj po vlastitom izboru, da nije imao mogućnost ispitati svjedoke te da je bio diskriminiran.

61. U svjetlu svih materijala koje posjeduje, te u onoj mjeri u kojoj su stvari koje su predmet prigovora u njegovoj nadležnosti, Sud smatra da ovaj dio zahtjeva ne upućuje na postojanje bilo kakve povrede Konvencije. Slijedi da je ovaj prigovor nedopušten temeljem članka 35., stavka 3. kao očigledno neosnovan i da ga treba odbiti temeljem članka 35., stavka 4. Konvencije.

III. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

62. Člankom 41. Konvencije propisano je:

„Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.“

A. Šteta

63. Podnositelj potražuje 10.000 eura (EUR) na ime nematerijalne štete.

64. Vlada smatra da je podnositeljev zahtjev prekomjeran, neosnovan i nepotkrijepljen.

65. Uzimajući u obzir sve okolnosti ovoga predmeta, Sud prihvaća da je podnositelj pretrpio nematerijalnu štetu koja ne može biti nadoknađena samo utvrđenjem povrede. Odlučujući na pravičnoj osnovi, Sud podnositelju dosuđuje iznos od 4.000 eura (EUR) na ime nematerijalne štete, uz sav porez koji bi mu mogao biti zaračunat.

B. Troškovi i izdaci

66. Podnositelj također potražuje 42.758 kuna (HRK) na ime troškova i izdataka nastalih pred domaćim sudovima i ovim Sudom.

67. Vlada smatra da je podnositeljev zahtjev neosnovan i nepotkrijepljen.

68. Prema sudskoj praksi Suda, podnositelj ima pravo na naknadu troškova i izdataka samo u mjeri u kojoj se dokaže da ih je stvarno i neophodno pretrpio i da je njihova visina bila razumna. U ovome predmetu, uzimajući u obzir dokumente koje ima u posjedu i naprijed navedene kriterije, Sud smatra razumnim dosuditi iznos od 3.300 eura (EUR) na ime troškova po svim osnovama.

C. Zatezne kamate

69. Sud smatra primjerenim da se stopa zatezne kamate temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO

1. *Utvrdjuje* da je prigovor koji se odnosi na članak 6., stavke 1. i 3.(c) Konvencije vezano uz odsutnost podnositelja s usmene rasprave dopušten, a ostatak zahtjeva nedopušten;
2. *Presuđuje* da je došlo do povrede članka 6., stavaka 1. i 3.(c) Konvencije;
3. *Presuđuje*
 - (a) da tužena država treba isplatiti podnositelju, u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačna u skladu s člankom 44., stavkom 2. Konvencije, sljedeće iznose koje je potrebno preračunati u hrvatske kune prema tečaju važećem na dan isplate:
 - (i) 4.000 eura (EUR) (četiri tisuće eura), na ime nematerijalne štete, uvećanih za sve eventualne poreze;
 - (ii) 3.300 eura (EUR) (tri tisuće tristo eura) na ime troškova i izdataka, uvećanih za sve poreze koji bi se podnositelju zahtjeva mogli zaračunati;
 - (b) da se od protoka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na prethodno spomenute iznose plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;

4. *Odbija* preostali dio zahtjeva podnositelja za pravičnom naknadom.

Sastavljeno na engleskom jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 13. veljače 2014. godine u skladu s pravilom 77., stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Søren Nielsen
Tajnik

Isabelle Berro-Lefèvre
Predsjednica

© *Ured zastupnika RH pred Europskim sudom za ljudska prava. Sva prava pridržana.*